

6 Programma leden en telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Het programma “Iedereen telt!” gaat over brede welvaart. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving. En over sociale binding, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. In dit programma hebben we in het bijzonder aandacht voor het sociaal-cultureel functioneren van Zeeland. Hoe zijn individuen en groepen in de samenleving onderling in contact? En zijn zij in staat om relaties op te bouwen en zichzelf verder te ontwikkelen?

We zetten cultuur, erfgoed, leefbaarheid, gezondheid en sport in om een levendig en sociaal Zeeland voor iedereen te bereiken. Dit doen we samen met andere overheden en instellingen, die hierin allemaal hun eigen rol hebben.

Cultuur

Cultuur is een belangrijke taak van de Provincie. Onder cultuur verstaan we het hele culturele veld van kunsten tot erfgoed en van cultuureducatie tot evenementen. Het Zeeuwse cultuur profiel kent regionale, nationale en internationale onderdelen. Een breed cultuuraanbod zorgt voor een aantrekkelijke regio waar mensen willen wonen, werken en recreëren. Met cultuur versterken we onze stedelijke aantrekkelijkheid en landschappelijke kenmerken. Cultuur draagt bij aan het Zeeuws bruto regionaal product (BRP) en de werkgelegenheid. Cultuur is daarnaast creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt.

Ons beleid richt zich op Zeeuwse inwoners, bezoekers én op mensen die zich hier willen vestigen. We hechten veel waarde om aandacht te besteden aan makers, culturele vernieuwing, erfgoed en creatieve economie en zorgen ervoor dat dit voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is.

Hoewel de bezoekersaantallen binnen de cultuur- en erfgoed sector (o.a. musea, theaters, etc.) landelijk stijgen, nemen tegelijkertijd de kosten voor personeel en huisvesting toe. Daarnaast zorgt krapte op de arbeidsmarkt voor onvervulbare vacature. Volgens ons is onder andere het bundelen van krachten door samenwerking nodig om de deze problemen op te vangen.

Erfgoed

Het Zeeuws erfgoed vertelt verhalen wat eerdere generaties hebben (mee)gemaakt. We vinden het belangrijk om dit erfgoed te behouden en te gebruiken. Het erfgoed is toegankelijk en ervaarbaar, terwijl de (archeologische) waarden beschermd blijven. We zorgen voor een verbinding met maatschappelijke uitdagingen zodat erfgoed nog meer actuele waarde krijgt.

Leefbaarheid en gezond leven

We geven uitvoering aan de Leefbaarheidsagenda 2024-2027, complementair aan andere overheden en partijen en dragen daarmee bij aan de Brede Welvaart van alle Zeeuwen.

Sport

Met de verlenging van de inzet op het Zeeuws Sportakkoord 'Sport verenigt Zeeland' werken we aan een duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur in Zeeland. Deze moet bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. We stimuleren bewegen en zetten in op een gezondere leefstijl. Ook brengen we op deze manier mensen samen.

Wettelijke taken

- Bibliotheekwet (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB)).
- Erfgoedwet (inclusief wettelijke taken met betrekking tot archeologie).
- Omgevingswet.
- Mediawet.

Beleidskader

- [Omgevingsvisie](#)
- [Koersdocument Uitvoeringsagenda Zeeuws Erfgoed](#)
- [Zeeuws Sportakkoord](#)
- [Nationaal Sportakkoord 2018](#)
- [Coalitieakkoord 2023-2027 Met Zeeland, voor Zeeland](#)

Doelstelling

Basis voor Cultuur en Erfgoed

Het aanmoedigen van meer dynamiek en samenwerking in de cultuur- en erfgoedsector en zorgen voor een stabiele basis(infrastructuur).

Acties

Er wordt een regeling restauratie Rijksmonumenten opengesteld

Sinds 2012 hebben Rijk en Provincies bestuurlijke afspraken gemaakt over de restauraties van rijksmonumenten zonder woonfunctie. Ook is afgesproken welke (rijks)middelen hiervoor worden ingezet. De restauratieopgave voor niet-woonhuismonumenten in Zeeland is groot; uit de erfgoedmonitor blijkt dat in Zeeland de staat van onderhoud slechter is dan in andere delen van Nederland.

We dragen zorg voor het archeologisch en gebouwd erfgoed door het toezicht op de gemeenten via IBT te intensiveren en kennisdeling

De Provincie Zeeland is de toezichthouder op de gemeenten voor de domeinen gebouwd erfgoed en archeologie. Dit is een wettelijke taak. Met dit toezicht controleren we of de gemeente op de juiste manier zorgdragen voor het erfgoed, of ze beleid hier op hebben en of ze ook naar dit beleid handelen.

We voldoen aan onze wettelijke taak ter ondersteuning van de openbare bibliotheekfunctie

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) omschrijft specifieke provinciale taken die zijn toevertrouwd aan de Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI):

- Ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken
- De distributie van fysieke middelen en media tussen bibliotheekvestigingen binnen de provincie en tussen de provincies.
- Levering van gegevens, bijvoorbeeld over collecties aan de Koninklijke Bibliotheek en beleidsinformatie aan het ministerie van OCW.

In 2025 of 2026 wordt een wetswijziging aangenomen voor een provinciale en gemeentelijke zorgplicht voor bibliotheken. De gemeenten ontvangen daarvoor ook structureel extra middelen. Door deze gemeentelijke zorgplicht, krijgen de Provincies een nieuwe taak op het gebied van het interbestuurlijke toezicht (INT) op gemeenten.

We subsidiëren één organisatie voor de ondersteuning van het cultuur- en erfgoedveld, daar waar het niet sector specifiek is

Uit landelijke vergelijkingen blijkt dat Zeeland veel culturele voorzieningen per inwoner heeft. Hiermee wordt een basisniveau aan culturele voorzieningen nagestreefd. Veel maar relatief kleine locaties

brengen ook mogelijke risico's met zich mee. Er is vaak te weinig geld en personeel om te investeren in professionaliteit. Door gebrek aan financiële middelen is er minder tijd en ruimte om te ontwikkelen. Daarnaast zijn de gestegen kosten binnen de culturele sector moeilijker te dragen voor relatief kleinere instellingen.

Om de behoefte aan ondersteuning bij kennisverzameling, kennisdeling, deskundigheidsbevordering en netwerkvorming te vervullen, wordt gekozen voor één ondersteuningsorganisatie subsidie te verlenen.

Doelstelling

Innovatie en Transitie

Het activeren van de cultuur- en erfgoedsector om bij te dragen aan het vormgeven van de grote transities.

Acties

We intensiveren de aandacht voor historische landschapselementen en – inrichting die bijdragen aan (landelijke) transities, zoals de klimaatopgave

De Provincie Zeeland intensificeert de aandacht voor historische landschapselementen en -inrichting. Hierbij wordt aandacht besteed aan onderdelen van de klimaatopgave die een bedreiging vormen voor dit erfgoed, zoals bijvoorbeeld droogte. Naast het behoud van gebouwd erfgoed dat als rijksmonument is aangewezen, geven we ook meer aandacht aan groene cultuurhistorische elementen rijksmonumenten.

We intensiveren de aandacht voor de waarde van cultuur in innovatieve processen bij onder andere het bedrijfsleven

Kunst, cultuur en erfgoed spelen een rol in het bevorderen van de creativiteit, ook binnen het bedrijfsleven. Daarom zetten we in op de wederkerigheid in deze relatie: cultuur en erfgoed brengen meerwaarde voor de omgeving, dus ook voor de werknemers. Daarnaast kan vanuit ontwerpend denken (als methode uit de creatieve sector) een andere kijk op bedrijfsprocessen komen. Met goede voorbeelden van bedrijven die deze methode succesvol hebben toegepast, worden Zeeuwse bedrijven gemotiveerd ook hierin te investeren.

Een Zeeuws Erfgoed Expertteam is ingesteld om de transitie van erfgoed te bevorderen

Zeeland kent veel monumentale gebouwen zoals kerken, landhuizen en fabriekspanden. De beheerkosten van deze panden zijn vaak hoog, waardoor steeds meer monumentale panden leegstaan. De beste manier om het behoud van een gebouw te garanderen, is om te zorgen dat het in gebruik blijft. Om dit te realiseren moet soms een pand een nieuwe, innovatieve functie krijgen. Het Zeeuws Erfgoed Expertteam kan hiervoor ingezet worden. We beginnen met een proefproject op het gebied van agrarisch erfgoed.

Doelstelling

Jeugd en Jongeren

Het vergroten van de waardering, productie en deelname van jongeren aan cultuur en erfgoed.

Acties

We faciliteren een doorgaande leerlijn cultuur- en erfgoededucatie

Alle Zeeuwse kinderen en jongeren kunnen via cultuur- en erfgoed educatie in aanraking komen met het cultuur en erfgoedveld. Ze kunnen hiermee zichzelf ontwikkelen, maar ook gemotiveerd raken om in deze sector te gaan werken. De doorgaande leerlijn loopt daarom van het primair onderwijs tot en met het hoger onderwijs.

We zetten in op talentontwikkeling en (bij)scholing van startende en midcareer professionals in de cultuur- en erfgoed sector

Het ondersteunen van talenten in de cultuur- en erfgoedsector helpt bij het professionaliseren van de sector. Het draagt ook bij het binden van talent aan de regio en aan de persoonsontwikkeling. In 2025 onderzoeken we welke disciplines deze ondersteuning nodig hebben.

Doelstelling

Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland

We streven naar een samenleving waarbij iedereen kan meedoen. De zorg moet daarbij beschikbaar en bereikbaar zijn.

Acties

De beschikbaar van (zorg)voorzieningen en kansengelijkheid

We ondersteunen initiatieven die de bereikbaarheid en beschikbaarheid van (zorg)voorzieningen verbeteren en bijdragen aan de leefbaarheid in onze provincie. Daarnaast zetten we ons in voor kansengelijkheid door initiatieven te steunen die de deelname van alle inwoners aan de Zeeuwse samenleving bevorderen. Dit doen we onder andere door laaggeletterdheid tegen te gaan en digitale vaardigheden bij kwetsbare groepen te stimuleren.

Sociale samenhang en participatie

In samenwerking met de Zeeuwse gemeenten ondersteunen we (bewoners)initiatieven in de kernen die tot versterking van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid leiden. We sluiten hierbij nadrukkelijk aan bij de initiatiefkracht en de betrokkenheid van de inwoners zelf.

Veilige en vrije samenleving

We ondersteunen en faciliteren de activiteiten rondom de Vier Vrijheden van Franklin D. Roosevelt en 4/5 mei. Dit omvat lezingen, concerten, festivals, tentoonstellingen en schoolactiviteiten, die het verhaal vertellen over veilig- en vrijheid in de samenleving. In dat kader werken wij onder andere samen met het Anti Discriminatie Bureau Zeeland.

Gezond leven – sport verenigt Zeeland

Het Zeeuws Sportakkoord kent themalijnen, per thema zijn er nadere doelstellingen en acties.

Een selectie van de acties voor 2025.

Thema Duurzaamheid:

- 10 verduurzamingstrajecten uitvoeren.
- De duurzaamheidsatlas voor minimaal 30 Zeeuwse sportaccommodaties vullen.

Thema Vitale aanbieders en sociaal veilige sport:

- Starten van 10 nieuwe vitale kernen.
- Realiseren van coördinatiepunt voor clubondersteuning in samenwerking met gemeenten en sportbonden.

Thema Vaardig in Bewegen:

- Start van de duale opleiding beweegspecialist op niveau 6.

Thema Maatschappelijke (Top)sportevenementen:

- Organisatie van het Zeeuws Topsportgala.

Thema Inclusie:

- 3.000 kinderen gebruik laten maken van het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
- 1.000 volwassenen gebruik laten maken van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

Versterken gezondheidszorg en infrastructuur

We zetten ons in voor het behoud en versterken van de zorgvoorzieningen in Zeeland. Dit doen we onder andere door samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie (ZZC), faciliteren van innovaties in de zorg en ondersteunen van initiatieven. De moeten bijdragen aan het oplossen of verminderen van het personeelstekort in de zorg, zoals onder andere het tekort aan huis- en tandartsen.

Bevorderen positieve gezondheid

We ondersteunen activiteiten die bijdragen aan:

- een gezonde levensstijl en bewegen
- (zelfmoord)preventie
- bestrijden van eenzaamheid onder ouderen én jongeren
- sociale weerbaarheid.

Doelstelling

Makersklimaat en kennisontwikkeling

Het mogelijk maken van meer producties in en over Zeeland inclusief kennisontwikkeling.

Acties

We faciliteren (wetenschappelijk) onderzoek naar Zeeuwse thema's

Provincie Zeeland heeft een rijk verleden, maar verhaal hiervan is nog niet compleet. Door verschillende soorten onderzoek te ondersteunen, zoals archeologisch onderzoek, literatuurstudies of collectieonderzoek, kunnen de ontbrekende delen worden opgevuld.

We ondersteunen producties in alle cultuur- en erfgoed disciplines.

Provincie Zeeland wil het beroepsklimaat en culturele productie in Zeeland ondersteunen. Dit kan gaan om het ontwikkelen van nieuwe concepten, het maken van nieuwe (kunst)werken, het ontwikkelen van tentoonstellingen, of het uitvoeren van archeologisch en historisch onderzoek. Het gaat ook om produceren van kennis over Zeeuwse thema's. Stimulering van het productie- en makersklimaat vergroot de verbeelding en het bewustzijn van de Zeeuwse identiteit. Dit doen we onder andere door het openen van een makersregeling en een innovatiefonds (via Regio Deal 4).

Doelstelling

Participatie en Publieksverbreding

Het behouden, toegankelijk maken en benutten van cultuur en erfgoed voor iedereen.

Acties

We investeren in samenwerkingsverbanden binnen de cultuur- en erfgoedsector om daarmee de vrijwilligersparticipatie te vergroten

Vrijwilligers vormen de ruggengraat van veel cultuur- en erfgoedorganisaties in Provincie Zeeland. Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan de continuïteit en het functioneren van de organisaties in Zeeland. Zij zorgen ervoor dat cultuur- en erfgoed beschikbaar en beleefbaar blijven voor het publiek. Zeeuwse organisaties hebben veel vrijwilligers waarmee ervaring en expertise worden gedeeld. Het herijken van de ondersteuning vraagt om het meenemen van de behoeften vanuit de vrijwilligers(organisaties) met betrekking tot deskundigheidsbevordering op het gebied van marketing en fondsenwerving.

Provincie Zeeland en Zeeuwse gemeenten bekijken samen, in het kader van het akkoord cultuur en erfgoed, welke (aanvullende) ondersteuning geboden kan worden om vrijwilligerswerk in de sector aantrekkelijker te maken, zodat we de huidige vrijwilligers langer behouden en meer vrijwilligers mee gaan doen.

We brengen de behoefte in kaart met betrekking tot erfgoed in relatie tot herdenken en vieren en agenderen deze

Door in te zetten op herdenken en vieren, bevordert de Provincie Zeeland de aandacht voor de geschiedenis van slavernij en de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast wordt via de Four Freedoms door het jaar heen aandacht gevraagd voor het herdenken en vieren van vrijheid.

Er wordt een regeling voor FARO-initiatieven opengesteld

Landelijk is steeds meer aandacht voor immaterieel erfgoed. Dit komt mede door het Verdrag van Faro en de ontwikkelingen op het gebied van erfgoedparticipatie. We hebben oog voor het unieke en rijke immaterieel erfgoed van Zeeland, in lijn van de Canon van Zeeland en de Zeeuwse erfgoedlijnen. We blijven het immateriële erfgoed van Zeeland verbinden aan het materieel erfgoed (bijvoorbeeld

een restauratieopgave met ambachten). Om de cultuur- en erfgoedparticipatie te vergroten wordt hiervoor een regeling opengesteld.

Het Verdrag van Faro stelt dat erfgoed meer dan nu een functie kan hebben voor de samenleving. Niet alleen de historische plek zelf, het voorwerp, de traditie, het is belangrijk, maar vooral ook de verschillende betekenissen en het gebruik ervan. Erfgoed is bovendien een bron voor ruimtelijke, sociale, economische en democratische ontwikkeling als alle belanghebbenden daar een betrokkenheid bij hebben. De cruciale elementen zijn samen te vatten in drie punten:

- Erfgoed als kwaliteit van een samenleving (erfgoed als sociale waarde).
- Erfgoed is een mensenrecht; iedereen en elke gemeenschap heeft recht op betrokkenheid bij erfgoed.
- Democratisering van erfgoed.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2023	2024	Einddoel
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	630.683		750.000
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	6	14	20
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	n.n.b.		500
Aantal deelnemers Talentontwikkelingstrajecten	n.v.t.		35
Aantal toekenningen voor onderzoeksvragen en producties over Zeeland	n.v.t.		10
Aantal deelnemers restauratie opleidingsproject en restauratie cursusaanbod	30	40	50

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	streefwaarde 2025	Einddoel
------	-----------	------------	------------	-------------------	----------

Basis voor cultuur en erfgoed	Aantal banen in de Zeeuwse creatieve sector (totaal)	1740 (2022)	nog niet bekend	1795	1850
	Aantal banen in de subsector Kunsten en erfgoed	810 (2022)		850	900
Participatie en publieksverbreding	Gemiddeld rapportcijfer voor Zeeuws cultuur- en erfgoed aanbod	niet bekend	6,8	7,0	8,0
Jeugd en jongeren	Gemiddeld rapportcijfer zichtbaarheid van cultuur- en erfgoed aanbod door jongeren	niet bekend	6,1	6,3	7,5
Makersklimaat en kennisontwikkeling	Aantal bezoeken aan voorstellingen voor professionele podiumkunsten per capita	0,3 bezoeken per inwoner	n.n.b.	0,5 bezoeken per inwoner	1,0 bezoeken per inwoner
Innovatie en transitie	Aantal behandelde casussen bij het Erfgoed Transitieteam	0	0	2	10
Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland	Percentage (2022 : 41,2%) van de bevolking van 15 jaar en ouder dat georganiseerd vrijwilligerswerk verricht in Zeeland (bron; CBS)	nog niet bekend	nog niet bekend	44%	50%

Wat mag het kosten?

(Bedragen x € 1.000)

Doelstelling	Begroting
	2025
Lasten	
060105-Basis voor Cultuur en Erfgoed	19.868
060106-Participatie en Publieksverbreding	1.681
060107-Jeugd en Jongeren	1.477
060108-Makersklimaat	1.665
060109-Innovatie en Transitie	1.263
060110-Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	2.605
069999-Ambtelijke inzet	1.282
Totaal Lasten	29.841
Baten	
060105-Basis voor Cultuur en Erfgoed	723
060109-Innovatie en Transitie	1.263
060110-Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	403
Totaal Baten	2.389
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-27.452
Onttrekkingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-300
Toevoegingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	75
Mutaties reserves	225
Resultaat na bestemming	-27.227

